

بایدها و نبایدهای تزریق واکسن

واکسیناسیون از ابتدای تولد تا بزرگسالی و حتی اگر لازم باشد در دوران کهولت انجام می‌شود تا بدن را نسبت به عوامل خطرناک بیماری‌زا ایمن کند.

واکسیناسیون از ابتدای تولد تا بزرگسالی و حتی اگر لازم باشد در دوران کهولت انجام می‌شود تا بدن را نسبت به عوامل خطرناک بیماری‌زا ایمن کند.

با توجه به هزینه‌های پایین واکسیناسیون براساس پروتکل وزارت بهداشت و یارانه‌ای که دولت می‌پردازد، دلیلی برای تاخیر یا انجام ندادن واکسیناسیون وجود ندارد، اما جالب است بدانید که در مواردی نیز نباید واکسیناسیون صورت بگیرد، ولی در چه مواردی؟

دکتر محمد مهدی فیض آبادی، فوق تخصص میکروب‌شناسی در پاسخ می‌گوید: در صورت آلرژیک بودن حتما باید پزشک خود را مطلع کنید، زیرا ترکیبات و نگهدارنده‌های واکسن‌ها می‌تواند باعث واکنش‌های آلرژیک شدید شود. همچنین در صورت حاملگی و شیردهی قبل از واکسیناسیون باید با پزشک مشورت صورت گیرد.

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران و رئیس انجمن میکروب‌شناسی ایران در گفت‌وگو با جام جم اظهار می‌کند: در صورت وجود هرگونه بیماری خاص، بویژه بیماری‌های ضعف سیستم ایمنی، بیماری‌های عصبی، آسم یا ضعف عمومی نیز باید پزشک را قبل از واکسیناسیون مطلع کرد. همچنین برخی واکسن‌ها دارای محدودیت سنی است و برای هر واکسن، قبل از تزریق باید موارد ایمنی و شرایط فرد دریافت‌کننده مورد بررسی قرار گیرد.

ایمنی با واکسیناسیون از نوزادی

واکسیناسیون از ابتدای تولد باید صورت بگیرد، زیرا نوزاد در این دوران آسیب‌پذیری بالایی دارد.

دکتر فیض آبادی در این باره توضیح می‌دهد: تزریق واکسن هیپاتیت B از ابتدای تولد تزریق می‌شود، زیرا امکان انتقال آن از مادر طی تولد، بالاست. بویژه در صورتی که مادر از ابتلایش به بیماری اطلاع نداشته باشد. همچنین در اوایل تولد به دلیل انتقال آنتی‌بادی‌های مادری تا چند ماه، امکان حفاظت نوزاد تازه متولد شده وجود دارد، اما پس از آن به دلیل افزایش تماس کودک با محیط اطراف، احتمال انتقال و ابتلای بیماری افزایش می‌یابد.

تاخیر در تزریق واکسن

اما در چه صورتی تاخیر در تزریق واکسن، مشکل‌حادی را برای کودک یا بزرگسال به همراه نمی‌آورد؟

دکتر فیض آبادی پاسخ می‌دهد: در صورت مبتلا نشدن کودک یا شخص به بیماری‌های باکتریایی یا ویروسی، انجام ندادن واکسیناسیون ممکن است مشکل‌حادی را ایجاد نکند، اما با توجه به تغییرات دنیای امروز به واسطه گسترش ابزارهای ارتباطی و افزایش ارتباطات، امکان بروز مشکلات حاد نیز افزایش یافته است، برای مثال در دهه‌های اخیر شاهد گسترش سل مقاوم به درمان با منشأ کشورهای آسیای شرقی و آفریقا در سطح جهان هستیم، بنابراین می‌توان تصور کرد که انجام ندادن واکسیناسیون و ابتلا به این بیماری چه عوارض جبران‌ناپذیری را می‌تواند به همراه داشته باشد. این میکروب‌شناس می‌افزاید: همچنین امروزه با انتشار سریع بیماری‌ها در یک نقطه، سرعت شاهد گسترش آن در دیگر نقاط دنیا هستیم. پس ایمنی در برابر بیماری‌های واگیردار از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. حتی در صورت سفر به نواحی خاصی از جهان، باید قبل از سفر با پزشک خود مشاوری و با انجام واکسیناسیون، خطر ابتلا به بیماری‌های شایع در آن نواحی را برطرف کرد. از این بیماری‌ها می‌توان به واکسن تب زرد برای سفر به نواحی آفریقایی، واکسن وبا برای مناطق جنوب شرق آسیا، واکسن آنسفالیست ژاپنی یا واکسن‌های اسهالی اشاره کرد که اکنون در انستیتو پاستور ایران عرضه شده و پس از مشاوری پزشکی تزریق می‌شود.

وقتی بیمارید، واکسن نزنید

اما فراموش نکنید که واکسیناسیون نباید هنگام بیماری انجام شود؛ یعنی واکسیناسیون باید در شرایط سلامت کامل فرد دریافت‌کننده انجام گیرد و کودک یا بزرگسال دریافت‌کننده، ضعف یا تب یا بیماری خاصی نداشته باشد، مگر در شرایطی که پزشک دریافت واکسن را برای سلامتی بیمار ضروری احساس کند.

از عوارض تزریق واکسن نهراسید

دکتر فیض آبادی با تاکید بر این که بیشتر واکسن ها عوارض جانبی خاصی ندارد، می گوید: برخی واکسن ها ممکن است باعث کمی تب، راش یا قرمزی محل تزریق شود و در ظاهر باعث بیماری کودک شود که این علائم، خوب و نشان دهنده عملکرد مطلوب سیستم ایمنی و آماده شدن برای مقابله با عفونت است. البته در موارد معدودی نیز ممکن است پاسخ های آلرژیک به واکسن مشاهده شود که با علائمی همچون مشکل تنفسی و خس خس، باد کردن گلو، گرفتگی صدا، ضعف، گیجی، ضربان قلب، کهیر و رنگ پریدگی همراه باشد. در چنین مواردی باید به پزشک مراجعه شود تا مراقبت های لازم صورت گیرد.

همه نباید واکسن آنفلوآنزا بزنند

معمولا تزریق واکسن ها براساس برنامه ای که مرکز کنترل بیماری ها و وزارت بهداشت هر کشور تعیین می کند، صورت می پذیرد و این که دریافت چه واکسنی در چه سنی ضروری است، براساس برنامه های کنترل انتشار بیماری ها مشخص می شود. پس در صورتی که مسئولان بهداشتی دریافت واکسنی را برای همه ضروری بدانند باید آن واکسیناسیون به طور کامل انجام شود.

به گفته دکتر فیض آبادی تزریق واکسن هپاتیت B که اکنون در برنامه واکسیناسیون کشور ما قرار دارد، ضروری است؛ اما تزریق واکسن آنفلوآنزا درباره گروه های پرخطر همچون افراد مسن و کودکان باید صورت بگیرد و به دلیل این که واکسن آنفلوآنزا قدرت پیشگیری کوتاه مدت تری دارد، تجدید آن بنا به صلاحدید پزشکان ممکن است موردنیاز باشد.

شما نباید واکسن بزنید

معمولا برای هر کدام از واکسن ها شرایط تزریق ویژه ای وجود دارد که پزشک، پس از بررسی سلامت فرد دریافت کننده اجازه تزریق را می دهد.

دکتر فیض آبادی در این باره می گوید: بر این اساس، بارداران نباید واکسن سه گانه یا MMR را دریافت کنند یا افراد مسن یا کم سن از برخی واکسن ها بر حذر هستند؛ یعنی واکسیناسیون براساس پروتکلی که سازمان های بهداشتی تعیین کرده اند، انجام می گیرد و باید حتما تحت نظر پزشک و پس از مشاوره انجام پذیرد.

پونه شیرازی / گروه سلامت